

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาสุขภาพนักเรียนของครูประจำชั้นในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเป็นแนวทางในการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูประจำชั้น

ตอนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูประจำชั้น

ศาสตราจารย์ อ่ำไพ สุจริตกุล และคณะ (อ้างถึงใน ปรีชา นิพนธ์พิทยา 2525:212-213) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของการสอนระดับประถมศึกษา พบว่าหน้าที่และงานของครูประกอบด้วยกลุ่มงาน 8 กลุ่ม คือ

1. งานสอน
2. งานอบรมนักเรียน
3. งานปกครองชั้น
4. งานแนะแนว
5. งานธุรการ
6. งานกิจกรรมพิเศษของนักเรียนและชุมชน
7. งานติดต่อกับผู้ปกครองและชุมชน
8. งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการให้การศึกษา

รวมทั้ง 8 กลุ่ม สามารถจำแนกหน้าที่และงานของครูออกเป็น 22 ชนิดคือ

1. การทำบัญชีเรียกชื่อ
2. ทำสมุดประจำชั้น และทะเบียนประวัตินักเรียน
3. ทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน
4. ทำรายงานผลการเรียน
5. สอนและเตรียมการสอน
6. ตรวจสอบงานของนักเรียน

7. ปกครองนักเรียน
8. ควบคุมชั้นเรียน
9. อบรมสั่งสอนนักเรียน
10. จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้
11. จัดและเก็บเอกสาร อุปกรณ์การสอนเข้าหมวดหมู่
12. รู้และปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน
13. ประสานงานกับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้เกี่ยวข้อง
14. แนะนำนักเรียนและผู้ปกครอง
15. สอนซ่อมเสริม
16. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้
17. ตรวจสอบสุขภาพทั่วไป และการแต่งกายของนักเรียนทุกเช้า
18. ดูแลความปลอดภัยและช่วยเหลือนักเรียนเจ็บป่วย
19. ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของโรงเรียน
20. ติดต่อกับผู้ปกครองและชุมชน
21. ร่วมกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน
22. เป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียนและชุมชน

กรมสามัญศึกษา (อ้างถึงใน ธีระ รุญเจริญ 2525:61-62) ได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของครูสอนประจำชั้น หรือสอนประจำวิชาดังนี้

1. สอนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมง
2. ทำบันทึกการสอนและอุปกรณ์การสอน
3. ร่วมมือกับหัวหน้าหมวดวิชาและครูอื่น ๆ จัดกิจกรรมที่เป็นเครื่องส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
4. ศึกษาเกี่ยวกับเด็ก อบรม และช่วยแก้ไขปัญหาคำผิดของเด็กเป็นรายบุคคล
5. ตรวจสอบแบบฝึกหัดที่นักเรียนทำ
6. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและรู้จักนำมาปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
7. ตรวจสอบตราคุณภาพอนามัยของนักเรียน
8. ดำเนินการวัดผลการศึกษาให้ถูกต้องตามระเบียบและหลักการวัดผลการศึกษา
9. จัดห้องเรียนให้สะอาดเรียบร้อยเหมาะสมกับการสอนอยู่เสมอ

10. ทำงานธุรการที่เกี่ยวกับนักเรียนในชั้น เช่น บัญชีเรียกชื่อ สมุทฺปะระจำชั้น สมุทฺปะระจำชั้น รายงาน ฯลฯ

11. ติดต่อกับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับเด็ก

ธีรยุทธ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (ธีรยุทธ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา 2528:217-218) ได้รวบรวมภาระหน้าที่ทั้งหลายของครูประถมศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้านคือ

1. งานสอนและงานบริหารชั้นเรียน เป็นงานที่ครูต้องใช้ความรู้ความสามารถและเทคนิควิธีการต่าง ๆ ในอันที่จะจัดสรรประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนและบริหารชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่ "คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น" ได้ตามจุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษา

2. งานกิจกรรมและบริการนักเรียน เป็นงานที่ครูจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้หรือมีประสบการณ์ที่จะช่วยในการพัฒนาพฤติกรรมเด็กทั้งในค่านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญามากยิ่งขึ้น นอกเหนือไปจากประสบการณ์หรือการเรียนรู้ที่เด็กได้รับจากการเรียนการสอนในห้องเรียน รวมถึงงานบริการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของเด็ก ตลอดจนการปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้มีความรับผิดชอบ

3. งานแนะแนว เป็นงานที่ครูทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา คอยแนะแนวทางการเรียน การเลือกเรียนต่อ การทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ หรือเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำเพื่อหาทางแก้ไขเมื่อนักเรียนประสบปัญหาต่าง ๆ

4. งานธุรการ เป็นงานที่แม้จะไม่ใช่งานทางวิชาการหรือเป็นงานที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรง แต่ก็ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนในแง่ที่ทำให้ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความสม่ำเสมอในการมาเรียนของนักเรียน ความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนและอื่น ๆ

5. งานพัฒนาสังคม เป็นงานอีกด้านหนึ่งซึ่งครูประถมศึกษาส่วนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่อยู่ในชนบทมักมีบทบาทในการเข้าไปช่วยพัฒนาชุมชน หรือเป็นผู้นำในชุมชน

6. งานพัฒนาตนเอง เป็นงานที่จะช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของครู เพราะการค้นคว้าหาความรู้ทำให้ครูเป็นผู้มีความรู้กว้างทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์

นอกจากนี้ จำญญู เกียรติมงคล (จำญญู เกียรติมงคล 2524:85-87) ได้กล่าวถึงงานและหน้าที่ของครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาในระดับประถมศึกษาไว้ดังนี้คือ

1. สอนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมง

2. ส่งสอนอบรมความรู้สามัญหรือวิชาชีพต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3. ทำบันทึกการสอนและเตรียมอุปกรณ์การสอนโดยสม่ำเสมอ
4. ร่วมมือกับหัวหน้ากลุ่ม หัวหน้าหมวดวิชา และครูอื่น ๆ จัดทำโครงการสอนและแผนการสอนให้สมบูรณ์
5. ดำเนินการวัดผลการศึกษาให้ถูกต้องตามระเบียบการวัดผลการศึกษา
6. เสียสละเวลาในการสอนซ่อมเสริม ทบทวน ตลอดจนให้งานเพิ่มเติมเพื่อให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
7. ร่วมมือกับครูอื่น ๆ จัดกิจกรรมที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
8. ปกครอง ควบคุมชั้นเรียนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย หาทางป้องกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
9. ตรวจสอบนักเรียน แก้ไขข้อผิดพลาดโดยสม่ำเสมอ
10. เอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอนนักเรียน ไม่ทิ้งห้องเรียนขณะสอน ไม่หยุดราชการโดยไม่มีเหตุจำเป็น
11. อบรมศีลธรรมจรรยา มารยาท ขบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย และแก้ไขข้อบกพร่องด้านความประพฤติของนักเรียนควบคู่ไปกับการสอนเนื้อหาวิชา
12. สนใจ รับรู้ และให้ความร่วมมือปรับปรุงส่งเสริมเกี่ยวกับนโยบายของโรงเรียน
13. วางแผนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ครู พยายามปรับปรุงบุคลิกภาพพฤติกรรมของตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน ควบคู่ไปกับการสอนเนื้อหาวิชา
14. ปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้เรียบร้อยและเป็นปัจจุบันอยู่เสมออย่างเต็มความสามารถ
15. เสนอความคิดริเริ่ม เสนอแนะปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาค่าต่าง ๆ ต่อผู้บังคับบัญชา
16. มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง
17. พยายามพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
18. เป็นที่ปรึกษาแนะนำในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ แก่นักเรียน
19. ทำหน้าที่แนะนำแนวการศึกษา อาชีพ ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน
20. ครอบรู้เรื่องหลักสูตรและระเบียบวิธีสอน
21. ครอบรู้เรื่องจิตวิทยาสำหรับเด็ก เห็นใจ เป็นกันเองกับเด็ก ยกย่องและนับถือความคิดเห็นของเด็กซึ่งพิจารณาแล้วว่าถูกต้อง

22. ตรวจสอบตราคุณภาพอนามัยของนักเรียนในชั้น พร้อมทั้งคอยให้คำแนะนำในเรื่องที่เห็นว่าควรแก้ไข

23. ทำงานธุรการที่เกี่ยวกับนักเรียนในชั้น เช่น บัญชีเรียกชื่อ สมุดประจำชั้น สมุดรายงาน ฯลฯ

24. ศึกษาเกี่ยวกับตัวเด็กในห้อง ช่วยแก้ไขปัญหาให้เด็กเป็นรายบุคคลในค้ำปัญหาต่าง ๆ พร้อมทั้งพยายามติดต่อยุ่ยมเยียนผู้ปกครองตามสมควร โดยเฉพาะเด็กที่มีปัญหา

25. ดูแลและรับผิดชอบนักเรียนในห้องของตนขณะที่อยู่ในโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ เช่น การไปกลับ การเล่น การรับประทานอาหารเช้า ความสะอาดของร่างกายและเสื้อผ้า ฯลฯ

26. รับผิดชอบในวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ภายในห้องที่สอน ไม่ปล่อยให้นักเรียนกระทำการใด ๆ อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของโรงเรียนได้

27. ปฏิบัติหน้าที่เป็นเวรสวัสดิการดูแลนักเรียนก่อนเข้าเรียน ระหว่างหยุดพักและหลังเลิกเรียน

28. อยู่เวรครูสตรีในวันหยุด

29. อยู่เวรครูชายในเวลากลางวัน

จะเห็นได้ว่า บทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้นตามแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ พอสรุปได้ว่า นอกเหนือจากงานทางด้านการเรียนการสอนแล้ว ครูประจำชั้นยังต้องมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาสุขภาพนักเรียนอีกด้วย เกี่ยวกับเรื่องนี้จรินทร์ ธานีรัตน์ (จรินทร์ ธานีรัตน์ 2518:30-32) ได้กล่าวว่า ครูประจำชั้นควรรับผิดชอบต่อสุขภาพของนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. ครูประจำชั้นทุกคนทำการตรวจตราร่างกายนักเรียนทุกคนในตอนเช้าทุกวันเป็นหน้าที่รับผิดชอบ เป็นการแบ่งเบาภาระของครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและพยาบาลโรงเรียน แต่ทั้งนี้ครูประจำชั้นมิใช่แพทย์หรือพยาบาล แต่ก็มีหน้าที่ตรวจสอบและสังเกตอาการผิดปกติของเด็กที่ผิดปกติไปจากเด็กปกติ เช่น ตรวจมือ ผม เล็บ หู คอ ไบหน้า จมูก เท้า เครื่องแต่งกายต่าง ๆ ด้วยเมื่อพบอาการผิดปกติก็แจ้งให้พยาบาลหรือครูใหญ่ทราบ แต่ที่ผมนำมาคัด เล็บสกปรก เสื้อผ้าสกปรกเหล่านี้ ครูประจำชั้นจัดดำเนินการเองได้ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีอนามัยดี

2. ตรวจ ทดสอบประสาทหู สายตา ชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูงของนักเรียน และช่วยเหลือดูแลนักเรียน เมื่อมีการตรวจร่างกายประจำปีของนักเรียน

3. ช่วยสอนวิชาสุขศึกษาแก่นักเรียนในกรณีที่ไม่มีการสอนวิชาสุขศึกษาโดยเฉพาะ

4. มีหน้าที่ศึกษาปัญหาของเด็กนักเรียนในชั้นของตน เพื่อหาสาเหตุและแก้ไขความบกพร่อง
5. มีหน้าที่บันทึกเก็บรวบรวมข้อมูล และระเบียบสุขภาพของนักเรียนในชั้นทุกคนเพื่อประโยชน์ในทางการแพทย์ และประโยชน์ในการที่จะศึกษาพฤติกรรมทางด้านอนามัยหรือทางด้านทั่วไปของเด็ก
6. เป็นกรรมการของคณะกรรมการอนามัยโรงเรียน เพื่อเป็นที่ปรึกษาค้นสุขภาพแนะนำอบรมให้ความระมัดระวังในด้านความปลอดภัยต่าง ๆ เช่น การไปมาโรงเรียน และในขณะเรียนและมีกิจกรรม
7. มีหน้าที่ช่วยทำการปฐมพยาบาลแก่นักเรียนที่เกิดอันตรายหรือเกิดอุบัติเหตุในปัจจุบันทันด่วน
8. เมื่อพบอาการผิดปกติของเด็กขึ้น ให้ติดต่อแจ้งไปให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อผู้ปกครองจะได้ทำการปรึกษาหารือแพทย์ต่อไป
9. มีส่วนร่วมในการจัดแผนการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน หรือเป็นกรรมการของคณะกรรมการดำเนินงานอนามัยของโรงเรียน
10. จัดแยกเด็กที่สงสัยเป็นโรคติดต่อออกอยู่ต่างหาก แล้วแจ้งให้ครูใหญ่ทราบทันที
11. เป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาหารือแก่เด็กในเรื่องสุขภาพอนามัยของนักเรียน
12. มีหน้าที่ช่วยอบรม แนะนำ ในเรื่องการปฏิบัติตนด้านสุขภาพในตอนเช้าเป็นประจำวัน เช่น การแต่งกาย การรักษาความสะอาดของตนและส่วนรวม ตลอดจนสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกายกลางแจ้งเป็นประจำวัน

นอกจากนี้ซี.แอล.แอนเดอร์สัน (C.L. Anderson) (อ้างถึงในสุชาติ โสภประยูร 2526:52-54) ได้กล่าวถึง หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสุขภาพนักเรียนของครูประจำชั้นในโรงเรียนประถมศึกษา มีดังนี้คือ

1. ตรวจสอบสุขภาพของนักเรียนในห้อง และสังเกตความบกพร่องหรือความผิดปกติที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนืองได้
2. สนับสนุนและส่งเสริมบริการสุขภาพในโรงเรียน โดยการนำเอาผลการตรวจและสำรวจไปใช้ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจทางสุขภาพมากยิ่งขึ้นได้
3. ทำการตรวจวัดสายตา วัดการได้ยิน และสังเกตลักษณะรูปร่างท่าทางของนักเรียนในช่วงเดือนแรกของการศึกษา

4. ตรวจสอบแลความสะอาดเรียบร้อย และอาการต่าง ๆ ของโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่ออย่างสม่ำเสมอ
5. แยกนักเรียนที่เป็นโรคติดต่อออกจากนักเรียนอื่น ๆ และพยายามอธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึงเหตุผลในการแยกนั้นได้
6. ชั่งน้ำหนักและวัดความสูงนักเรียนทุกคน ปีละประมาณ 3 ครั้ง พร้อมทั้งบันทึกผลเอาไว้ด้วยเสมอ
7. จัดส่งนักเรียนที่จำเป็นต้องตรวจพิเศษ ไปยังผู้รับผิดชอบทางด้านบริการสุขภาพหรือพยาบาลประจำโรงเรียน
8. จัดส่งนักเรียนดังกล่าวไปยังผู้ปกครอง ในกรณีที่ไม่มีผู้รับผิดชอบทางด้านบริการสุขภาพหรือพยาบาลประจำโรงเรียน
9. พยายามให้นักเรียนที่เจ็บป่วยได้รับการรักษา และให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสุขภาพได้รับการแก้ไข
10. สังเกตสุขปฏิบัติของนักเรียนทุกคนภายในห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ
11. พยายามให้นักเรียนประเมินผลภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของตนเองพร้อมทั้งให้รู้จักรับผิดชอบต่อการปรับปรุงแก้ไขสิ่งเหล่านั้นด้วย
12. พยายามจูงใจหรือเร้าใจให้นักเรียนปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีสุขนิสัยที่ดีได้
13. เตรียมให้นักเรียนให้พร้อมที่จะได้รับการตรวจจากแพทย์หรือทันตแพทย์ โดยจัดให้การตรวจนี้เป็นประสบการณ์ทางการเรียนรู้อย่างหนึ่ง
14. เป็นผู้ที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับหลักสุขปฏิบัติเบื้องต้นได้พอสมควร
15. จัดแทรกประสบการณ์ในชีวิตประจำวันเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาอย่างได้ผล
16. จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาขั้นเพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์โดยตรง
17. จัดให้นักเรียนได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ถูกต้องสุลักษณะ
18. ช่วยเหลือให้การปฐมพยาบาลแก่นักเรียนในยามฉุกเฉินได้เสมอ
19. ระวังรักษาสุขภาพของตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนได้
20. ประเมินผลโปรแกรมสุขภาพในโรงเรียนได้พอสมควร

จากบทบาหน้าที่และความรับผิดชอบของครูประจำชั้นที่มีต่อสุขภาพนักเรียน ดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ครูประจำชั้นมีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนดูแลสุขภาพของนักเรียนให้แข็งแรงสมบูรณ์ ป้องกันไม่ให้เจ็บป่วย และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนเหล่านี้ได้เจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคม และสติปัญญา อันจะเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของประเทศชาติสืบต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่ายังไม่มีผู้ศึกษาวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบปัญหาการพัฒนาสุขภาพนักเรียนของครูประจำชั้นในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตเทศบาล กับครูประจำชั้นในโรงเรียนเทศบาลมาก่อน แต่ได้มีการศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวข้องในลักษณะอื่น ๆ อยู่บ้าง ดังต่อไปนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม (2517-2521: 55) ได้ทำการทดลองและวิจัยเรื่อง "โครงการสุขภาพในโรงเรียน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงงานสุขภาพในโรงเรียนของท้องที่อำเภอนครชัยศรี และมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเพื่อต้องการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ทางสุขภาพและหารูปแบบของวิธีจักและดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

สภาพแวดล้อมในโรงเรียนโดยทั่วไปมีการคมนาคมสะดวก พื้นที่เป็นที่ลุ่มมีน้ำขังเป็นบางส่วน บางโรงเรียนมีเสียงรถไฟและเครื่องรถยนต์รบกวน อาคารเรียนมั่นคงแข็งแรงถูกสุขลักษณะ ห้องเรียนส่วนใหญ่ได้มาตรฐานและถูกสุขลักษณะ แต่มีบางห้องที่มีนักเรียนแออัดถึง 50 คน บางห้องไม่มีผากันห้อง โต๊ะม้านั่งของนักเรียนเป็นแบบคู่ไม้ไผ่ขนาด ห้องพยาบาลและอุปกรณ์การพยาบาลไม่เป็นสัดส่วน ไม่มีครูพยาบาลรับผิดชอบโดยตรง สนามและบริเวณที่เด็กเล่นมีจำนวนไม่เพียงพอ น้ำดื่มมีเพียงพอ แต่ภาชนะที่รองรับและภาชนะที่ใช้ดื่มน้ำดื่มยังไม่สะอาดเท่าที่ควร ล้วนมีจำนวนไม่เพียงพอและไม่ถูกสุขลักษณะ ไม่สามารถควบคุมกลิ่น แมลงวัน แมลงสาบได้ ไม่มีกระชახการทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนส่วนใหญ่ภารโรงเป็นผู้รับผิดชอบ ใช้วิธีการเผาในการกำจัดขยะมูลฝอย

การบริการสุขภาพ พบว่า เจ้าหน้าที่อนามัยยังบริการไม่ทั่วถึง การควบคุมการจัดอาหาร กลางวันยังไม่ดีเท่าที่ควร โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดทำระเบียบสะสมและบัตรสุขภาพ การตรวจสุขภาพนักเรียนยังทำกันน้อยมาก การให้ภูมิคุ้มกันโรคให้บริการได้ดี และในโรงเรียนทดลองพบว่า การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนตามรูปแบบ ได้ทำให้เกิดผลดีต่อการเรียนรู้และความก้าวหน้า ทางด้านพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน และยังก่อให้เกิดเจตคติและความร่วมมือจากชุมชนเป็น อย่างดี และสามารถทำให้ลดสถิติการเจ็บป่วยของนักเรียนได้อีกด้วย

การเรียนการสอนสุขศึกษา โดยใช้หลักสูตรใหม่แบบ คอนเซ็ปชวล แอปโพรช (Conceptual Approach) มีประสิทธิภาพดีกว่าวิธีสอนสุขศึกษาแบบเดิม นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ มีความก้าวหน้าด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ การอบรมปฐมนิเทศ ครูก่อนเปิดภาคเรียนทุกภาค มีผลมากกว่ากระทำปีละครั้ง และการที่ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการ ปรับปรุงหลักสูตร สร้างโครงการสอน จัดทำอุปกรณ์หรือสื่อการเรียนต่าง ๆ ช่วยให้หลักสูตร เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาท้องถิ่นมากขึ้น และสามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บุญขึ้น เศษะกัมพูช (2519:67-74) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการสุขภาพในโรงเรียน ประถมศึกษาของสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงการสุขภาพในโรงเรียน ประถมศึกษา เขตการศึกษา 2 ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และปัญหาเกี่ยวกับความเจริญเติบโต ของนักเรียนจากโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามครูใหญ่โรงเรียนประถม ศึกษา โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด 102 โรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา 19 โรงเรียน เทศบาล 32 โรงเรียน และโรงเรียนราษฎร์ 39 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ ครูประจำชั้นเป็นผู้สอนสุขศึกษา มีโครงการสุขภาพใน โรงเรียน นักเรียนมีบัตรสุขภาพ การตรวจสุขภาพโดยแพทย์ทำปีละครั้ง มีสนาม อาคารเรียน ห้องพยาบาล ส้วม การระบายน้ำโสโครก และถังขยะเพียงพอ โรงเรียนบางแห่งจัดบริการอาหาร กลางวันด้วย
2. โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาทุกโรงเรียน ใช้ครูประจำชั้นเป็นผู้สอนวิชาสุขศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่มีโครงการสุขภาพ มีบัตรบันทึกสุขภาพ บางโรงเรียนไม่เคยจัดตรวจสุขภาพของ นักเรียนเลย การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนส่วนใหญ่พอใช้ จัดบริการอาหารกลางวันโดยแม่ค้า เข้ามาจัดขาย
3. โรงเรียนเทศบาล ส่วนใหญ่ครูประจำชั้นเป็นผู้สอนวิชาสุขศึกษา บางโรงเรียน ให้ครูที่ไม่เคยศึกษาและอบรมวิชาสุขศึกษามาสอน อุปกรณ์การสอนส่วนใหญ่ไม่มีพอ การจัดบริการ

สุขภาพยังไม่ทั่วถึง บางโรงเรียนไม่ได้จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ บางแห่งอาศัย
วัด และไม่มีสนาม ไม่มีห้องพยาบาล และมีส้วมไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน นักเรียนไม่มีอาหาร
กลางวันรับประทาน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ช่วยเหลือในเรื่องนี้เลย

4. โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่วนใหญ่ครูประจำชั้นเป็นผู้สอนวิชาสุขศึกษา
และครูเหล่านี้ไม่เคยได้รับการอบรมวิชาสุขศึกษามาเลย สื่อการสอนมีไม่เพียงพอ โรงเรียนจำนวน
ครึ่งหนึ่งไม่มีตลับบันทึกสุขภาพ และไม่ได้จัดบริการตรวจสุขภาพ ส้วมมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวน
นักเรียน และการจัดบริการอาหารกลางวันให้แม่ค้าทำอาหารกลางวันเข้ามาขาย

พัชรา กาญจนารัตน์ รัชนี ชวัญบุญจัน และ พเยาว์ ตันมณี (2520:29-39) ได้ร่วม
กันศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาโครงการสุขภาพและเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนและเพื่อศึกษาเปรียบเทียบ
ความรู้ ทักษะ และสุขปฏิบัติทางสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ใน
โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับโครง
การสุขภาพในโรงเรียน ครูในโรงเรียนนอกเขตเทศบาลปฏิบัติเกี่ยวกับการบริการสุขภาพใน
โรงเรียน และปฏิบัติเกี่ยวกับการสุขาภิบาลมากกว่าครูในเขตเทศบาล ส่วนการสอนสุขศึกษาพบ
ว่า ครูโรงเรียนในเขตเทศบาลรู้จักใช้วิธีการและอุปกรณ์การสอนมากกว่าครูนอกเขตเทศบาล

ทัศนีย์ อินทรสุขศรี (2522:164-167) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้ ทักษะ และ
การปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียนระดับประถมตอนต้น จังหวัดนครราชสีมา" โดยใช่
แบบสอบถามกับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 738 คน ทั้งในและนอกเขตเทศบาล ผลการ
วิจัยพบว่า นักเรียนยังมีความรู้และทักษะที่ไม่ถูกต้องในเรื่องอาหารและประชากรศึกษา สำหรับ
การปฏิบัติทางสุขภาพของนักเรียน ส่วนใหญ่ยังปฏิบัติไม่ถูกต้องในเรื่องการรักษาพยาบาลตนเอง
และการป้องกันโรคต่าง ๆ ที่สามารถป้องกันได้ เช่น ท้องร่วง โรคพยาธิ โรคฟัน และการซื้อ
ยามากินเองเมื่อเจ็บป่วย

คาร์ณ์ ศิริวิริยะกุล (2524:78-79) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "คุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในทัศนะของครูประจำชั้นและผู้ปกครอง ในกรุงเทพมหานคร"
โดยใช่แบบสอบถามกับครูและผู้ปกครองจำนวน 600 คน แยกเป็นครูประจำชั้น 150 คน และ
ผู้ปกครองจำนวน 450 คน พบว่า ในด้านสุขภาพและความปลอดภัย ครูประจำชั้นและผู้ปกครอง

มีความคิดเห็นตรงกันว่า การมีร่างกายแข็งแรง และมีสุขภาพจิตสมบูรณ์ รู้จักป้องกันและรักษาสุขภาพส่วนตนและส่วนรวม รู้จักโทษของยาเสพติด รู้กฎและวิธีปฏิบัติตนให้ปลอดภัยเป็นคุณลักษณะที่สำคัญมาก และการรู้จักวิธีปฐมพยาบาล สนใจและตระหนักถึงภัยจากสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญปานกลาง สำหรับคุณลักษณะที่ครูประจำชั้นและผู้ปกครองให้น้ำหนักและความสำคัญต่างกันคือ ครูประจำชั้นเห็นว่าสำคัญปานกลาง แต่ผู้ปกครองเห็นว่าสำคัญมาก ได้แก่ รู้จักป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ ภายในบ้าน คุณลักษณะที่ครูประจำชั้นเห็นว่าสำคัญปานกลาง แต่ผู้ปกครองเห็นว่าสำคัญน้อย ได้แก่ มีความรู้เรื่องเพศศึกษาเหมาะสมกับวัย

อัศนีย์ แสงวงษ์ (2525:83-96) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูพลานามัยที่มีต่อบทบาทครูอนามัยโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหาร 152 คน ครูหมวดพลานามัย 152 คน จาก 19 โรงเรียน พบว่าครูหมวดพลานามัยต้องการให้ครูประจำชั้นรับผิดชอบเรื่องการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงของนักเรียนและเก็บสถิติเพื่อบันทึกลงบัตรสุขภาพเป็นอันดับแรก เพราะครูอนามัยโรงเรียนไม่สามารถตรวจสุขภาพของนักเรียนทุกคนได้ และเห็นว่าครูอนามัยโรงเรียนควรมีการร่วมมือกับครูประจำชั้นในการแก้ปัญหาสุขภาพนักเรียน

ทิพา จันทรคามิ (2525:108-121) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น" เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 414 คน ได้รับคืนร้อยละ 92.75 ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม ห้องเรียน โต๊ะเรียน ม้านั่ง ล้วม ที่ปัสสาวะ การระบายอากาศและแสงสว่างในห้องเรียนเหมาะสม
2. ด้านบริการสุขภาพ การตรวจสุขภาพโดยครูส่วนใหญ่ทำทุกวัน การทดสอบการได้ยินและการตรวจสายตาส่วนใหญ่ไม่เคยทำเลย
3. ด้านการสอนสุขศึกษา โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง ส่วนใหญ่มีครูพิเศษสอนชั้นประถมปลาย ส่วนชั้นประถมต้นใช้ครูประจำชั้นสอน โรงเรียนขนาดเล็ก ครูประจำชั้นสอนเองทุกชั้น จำนวนเอกสารเกี่ยวกับสุขภาพที่ให้ครูและนักเรียนกันคว่ามีไม่เพียงพอ ส่วนทางด้านความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ มีน้อย โรงเรียนขนาดใหญ่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองดี แต่โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร

อรรณพ หุ่นดี (2526:บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง "สภาวะสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี" เพื่อสำรวจสภาวะสุขภาพของนักเรียนโดยผู้วิจัยทำการตรวจสุขภาพร่างกายนักเรียน จำนวน 360 คน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 180 คน และชั้นประถมปีที่ 6 จำนวน 180 คน ผลการวิจัยพบว่า สุขภาพของนักเรียนโดยทั่วไปค่อนข้างดี และชั้นประถมปีที่ 6 ดีกว่าชั้นประถมปีที่ 1 น้ำหนักส่วนสูงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน นักเรียนส่วนใหญ่เป็นโรคฟันผุ เหงือกอักเสบ และระบบทางเดินหายใจตามลำดับ นักเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ส่วนใหญ่ไม่มีบัตรสุขภาพประจำตัวนักเรียน นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสังกัดสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น ส่วนมากมีบัตรสุขภาพประจำตัว แต่มีการบันทึกเป็นปัจจุบันเป็นส่วนน้อย

กาญจนา บุญมี (2527:151) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารจำนวน 420 คน ได้รับความตอบ 275 คน คิดเป็นร้อยละ 65.48 ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับครูประจำชั้นในการพัฒนาสุขภาพนักเรียนพบว่า

1. ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่จัดได้ถูกสุขลักษณะ ได้แก่ จำนวนนักเรียนในห้องเรียน แสงสว่างและการถ่ายเทอากาศในห้องเรียน ขนาดโต๊ะและเก้าอี้สำหรับนักเรียน การจัดน้ำดื่ม น้ำใช้ โรงอาหาร จำนวนส้วมต่อจำนวนนักเรียน การกำจัดขยะมูลฝอย ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน บรรยากาศภายในโรงเรียนระหว่างครูกับนักเรียน

2. ด้านบริการสุขภาพส่วนใหญ่จัดได้ถูกสุขลักษณะ ได้แก่ การบันทึกบัตรสุขภาพ การตรวจสุขภาพนักเรียนในตอนเช้า การปฐมพยาบาล และการแนะนำสุขภาพ แต่ในเรื่องการตรวจวัดสายตาและการทดสอบการได้ยิน จัดได้เฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังไม่เคยมีการตรวจวัดสายตาหรือการทดสอบการได้ยินของนักเรียน

3. ด้านการสอนสุขศึกษาพบว่า ครูที่มีวุฒิทางสุขศึกษาไม่ครบทุกโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางให้ครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นผู้สอน แต่โรงเรียนขนาดเล็กสอนโดยครูประจำชั้น ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีปัญหา ยกเว้นเรื่องขาดแคลนหนังสือและเอกสารเกี่ยวกับสุขภาพสำหรับครูและนักเรียน ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

สุรเดช สารานุจิตรต์ (2527:53-54) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความเชื่อที่ผิดทางด้านสุขภาพของครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 12" ใช้แบบสอบถามกับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 1,000 คน พบว่าครูประถมศึกษาที่มีความเชื่อที่ผิดทางด้านสุขภาพอยู่บ้าง และครูเพศหญิง ครูที่ไม่มีความรู้ทางสุขศึกษา ครูที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 10 ปี ครูที่มีอายุระหว่าง 47-60 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.กศ.สูง และครูที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเชื่อที่ผิดทางด้านสุขภาพสูง

จินดา บุญช่วย เกื้อกุล (2528:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการบริการสุขภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" เพื่อเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 320 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนรับรู้ว่าการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนอยู่ในระดับคุณภาพดี ในด้านการบันทึกสุขภาพ การปฐมพยาบาล การจัดโภชนาการในโรงเรียน การป้องกันโรคติดต่อ การชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง และโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน และอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ในด้านตรวจสุขภาพนักเรียน การตรวจวัดสายตา การทดสอบการได้ยิน และการแนะแนวสุขภาพ

2. ผู้บริหารโรงเรียนมีความคาดหวังว่า การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนอยู่ในระดับคุณภาพดีมากในด้านการบันทึกบัตรสุขภาพ การชั่งน้ำหนัก และการวัดส่วนสูง และคาดหวังอยู่ในระดับคุณภาพดีในด้านการตรวจสุขภาพนักเรียน การปฐมพยาบาล การจัดโภชนาการภายในโรงเรียน การป้องกันโรคติดต่อ การตรวจวัดสายตา การทดสอบการได้ยิน โครงการสวัสดิภาพในโรงเรียนและการแนะแนวสุขภาพ

3. เมื่อเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

บุญยงค์ ประกอบแสง (2528:134-143) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับภาระงานของโรงเรียนประถมศึกษาในการแก้ปัญหาเยาวชนในวัยเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" โดยใช้แบบสอบถาม แบบบันทึกการสังเกต และสัมภาษณ์ผู้บริหาร 376 คน และครู 379 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูและผู้บริหารให้ความสำคัญในภาระงานของโรงเรียนด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐานอยู่

ในระดับมากที่สุด ส่วนภาระงานด้านอื่น ๆ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ครูและผู้บริหารยังมีความเห็นว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติจริงในการะงานด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน และสังคมจริยธรรมและวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ด้านโภชนาการและการเตรียมให้มีอาชีพอยู่ในระดับน้อย

ศิริรัตน์ บุญตานนท์ (2528:135-140) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11" โดยมีจุดประสงค์เพื่อเปรียบเทียบเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ และเปรียบเทียบการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา ตามประเภท ระดับการศึกษา และประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหาร จำนวน 496 คน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาจัดสิ่งแวดล้อมได้สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยเรียงตามลำดับความสามารถในการจัดได้มากน้อยตามประเภทของโรงเรียนดังนี้

1. โรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลที่เป็นโรงเรียนในโครงการศึกษาสายการศึกษา
2. โรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
3. โรงเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลที่ไม่เป็นโรงเรียนในโครงการศึกษาสายการศึกษา

อรุณี สุขนิจรรย์ (2528:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสุศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของครูสุศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ในเขตการศึกษา 6" โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 216 ฉบับ และครูสุศึกษาจำนวน 198 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า

1. ในการจัดสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารและครูสุศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ แต่มีความแตกต่างกันในบทบาทเกี่ยวกับการแนะนำฝ่ายบริหารในการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกวิธี การแนะนำฝ่ายบริหารในการกำจัดน้ำโสโครก และการจัดทำโครงการพัฒนาโรงเรียนโดยให้นักเรียนทุกคนได้ร่วมปฏิบัติ
2. ในด้านบริการสุขภาพ ผู้บริหารและครูสุศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ แต่มีความแตกต่างกันในบทบาทเกี่ยวกับการรายงานให้ครูประจำชั้นทราบเมื่อพบนักเรียนที่ผิดปกติทางการได้ยิน ร่วมวางแผนบริการสุขภาพกับผู้มีหน้าที่รับผิดชอบงานบริการสุขภาพในโรงเรียน การจัดแนะแนวสุขภาพ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบริการอาหารกลางวัน

3. ในด้านการสอนสุขศึกษา ผู้บริหารและครูสุขศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ แต่มีความแตกต่างในบทบาทเกี่ยวกับการทำแผนการสอน โดยระบุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การทำบันทึกการสอน การเตรียมการสอนทุกครั้ง การปรับปรุงการสอนสุขศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เสมอ การสอนเนื้อหาเกี่ยวกับการบริการสุขภาพสัมพันธ์กับบริการสุขภาพในโรงเรียน การวัดผล วิชาสุขศึกษาตามเกณฑ์กระทรวงศึกษาธิการ การจัดกิจกรรมการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ การจัดนิทรรศการที่เกี่ยวกับสุขศึกษา และการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพของ นักเรียน โดยการสังเกต สัมภาษณ์ และซักถาม

อำพร เจนประภาพงศ์ (2528:35-38) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่าง สัมพันธภาพของครูประจำชั้นกับนักเรียน สุขภาพจิตของนักเรียน และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตกรุงเทพมหานคร" โดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 567 คน พบว่า ครูประจำชั้นมีส่วนช่วยให้นักเรียนมีความมั่นคงทางจิตใจ และส่ง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ครูประจำชั้นเป็นผู้กำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวให้แก่ นักเรียนและการที่ครูจะ ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จนั้น เบื้องต้นครูจะต้องส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีให้แก่ นักเรียนเสีย ก่อน และนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดีส่วนใหญ่จะประสบผลสำเร็จในการเรียน

อารมณี อธิธรรมวินิจ (2528:129-132) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาการบริหาร งานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา และเปรียบเทียบการบริหารงานสุขภาพในโรงเรียนกับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขภาพใน สถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถามครูโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 853 คน ที่อยู่ในและนอกเขต เทศบาลหรือสุขาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาของโรงเรียนนอกเขตเทศบาล และสุขาภิบาล มีครบทุกโรงเรียน ร้อยละ 40-60 มีการจัดตั้งคณะกรรมการสุขภาพในโรงเรียน และการเชิญ วิทยากรด้านสุขภาพมาบรรยาย ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณค้ำอุปการะการเรียนการสอนสุขศึกษา
2. การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของโรงเรียนนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาลมีครบ ทุกโรงเรียน ร้อยละ 60 ขึ้นไปมีโรงอาหาร ส้วม ที่ล้างส้วม ที่ทิ้งขยะมูลฝอย การจำกัดน้ำโสโครก จากห้องน้ำและโรงอาหาร และร้อยละ 40-60 ขึ้นไปมีเครื่องหมายเตือนอุบัติเหตุในโรงเรียน

3. การจัดการบริการสุขภาพของโรงเรียนนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาลมีครบทุกโรงเรียน ร้อยละ 60 ขึ้นไป จัดให้มีการวางแผนบริการสุขภาพ การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ตรวจสอบสุขภาพ คอเนเข้า ชั่งน้ำหนัก วัดสายตาและวัดส่วนสูงโดยครู มีมุมหรือห้องพยาบาล ตลอดจนบัตรบันทึกสุขภาพ

เด็ดแก้ว ทิวพิเศษศิลป์ (2530:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและที่ปฏิบัติจริงของครูประจำชั้นในการพัฒนาสุขภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 11" โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูประจำชั้นในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 408 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูประจำชั้นมีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของตนในการพัฒนาสุขภาพนักเรียน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก และมีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่องการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง การให้ความเป็นกันเองแก่นักเรียน การดูแลเรื่องการระบายอากาศ การทำความสะอาดอากาศห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน การบันทึกและการเก็บรักษาบัตรสุขภาพนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน การนำนักเรียนที่เจ็บป่วยเล็กน้อยส่งต่อครูพยาบาล การจัดโต๊ะเรียนม้านั่งที่เหมาะสม การจัดแสงสว่างในห้องเรียน การให้การปฐมพยาบาลแก่นักเรียนที่เจ็บป่วยฉุกเฉิน การนำนักเรียนที่เจ็บป่วยรุนแรงส่งต่อสถานพยาบาล และการสอนเน้นให้นักเรียนปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันตามลำดับ

2. ครูประจำชั้นได้ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับบทบาทของตนในการพัฒนาสุขภาพนักเรียน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุดในเรื่องการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง

3. เมื่อเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูประจำชั้นในการพัฒนาสุขภาพนักเรียนทั้งโดยส่วนรวมและรายข้อพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

ออริซิลเลีย (Orcillia 1969:101-105) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "บทบาทของพยาบาลโรงเรียนตามการรับรู้ของครูโรงเรียนรัฐบาล 115 คน" (The Role and Function of the School Nurse As Perceived by 115 Public School Teachers) โดยศึกษาการรับรู้ของครูระดับประถมศึกษา 60 คน และมีธยมศึกษา 55 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูประถมศึกษาให้ความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมของครูพยาบาลในเรื่อง การร่วมปรึกษาปัญหาสุขภาพกับครูอื่น ๆ

และการตรวจสอบสภาพนักเรียน ครูมัธยมศึกษาให้ความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมของครูพยาบาลในเรื่อง การให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพแก่นักเรียนที่ครูประจำชั้นส่งไปขอรับบริการ ครูทั้งสองระดับให้ความสำคัญตรงกันในกิจกรรมพยาบาลโรงเรียนดังนี้ ร่วมปรึกษากับครูอื่น ๆ เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพนักเรียน ติดตามนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อหาทางแก้ไข ทดสอบสายต่านักเรียน บริการงานเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล พยาบาลโรงเรียนควรทำงานในขอบเขตของการประเมินสุขภาพนักเรียนและติดตามผล รวมทั้งการ ป้องกันสุขภาพและความปลอดภัย ระยะเวลาในการทำงานของครูไม่มีผลต่อการรับรู้บทบาทและ หน้าที่ของพยาบาลโรงเรียน

แมคเคนรี ทิชเชอร์ และคริสแมน (Mckenry, Tisher and Christman 1977: 130-132) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของครูประจำชั้นที่มีต่อการฆ่าตัวตายในวัยรุ่น" (Adolescent Suicide and The Classroom Teacher) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งแก้ไข ปัญหาการฆ่าตัวตายในเด็กวัยรุ่นให้ลดน้อยลง โดยบันทึกพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของเด็ก และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวเด็ก อันได้แก่ ภาวะชีวิตครอบครัวซึ่งมีผลกระทบต่อเด็ก ผล การวิจัยพบว่า มีพฤติกรรมต่าง ๆ มากมายของเด็กที่ครูควรสังเกต และบทบาทของครูในการสอน ควรจัดให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาการฆ่าตัวตายอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา ซึ่งการสอน วิธีนี้สรุปออกมาว่า จะทำให้เด็กมีอาการซึมเศร้าน้อยลง และลดภาวะตั้งเครียดลง การสื่อความ หมายหรือการสื่อสารก็เป็นเรื่องสำคัญที่ครูควรคำนึง แต่ควรระลึกว่า เรื่องการฆ่าตัวตายเป็นเรื่อง ยากที่จะยกขึ้นมาอภิปราย ดังนั้นครูควรจะต้องจัดดำเนินการให้ดีและเหมาะสม ทั้งยังต้องร่วมมือ กับผู้แนะแนวและนักจิตวิทยาประจำโรงเรียนอีกด้วย

มาร์ติน (Martin 1977:3970-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินความต้องการ บริการสุขภาพในโรงเรียนในเวอร์จิเนีย" (Need Assessment of School Health Service Programs in the Commonwealth of Virginia) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความ ต้องการของโครงการบริการสุขภาพในรัฐเวอร์จิเนีย โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับการบริการสุขภาพในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับบริการสุขภาพใน โรงเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า บริการสุขภาพในโรงเรียนส่วนใหญ่มีประโยชน์มาก โรงเรียนมีความ ต้องการพยาบาลและแพทย์ประจำโรงเรียน และเห็นสมควรให้มีการเตรียมครูประจำชั้นเกี่ยวกับ การบริการสุขภาพ

ซัตเตอร์ (Sutter 1987:6590-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลการอบรมที่มีต่อทัศนคติและการสอนโภชนาการของครูประถมศึกษา" (Effects of In-Service Program on Nutrition Attitudes and the Teaching of Nutrition by Elementary Teacher) โดยการทดลองกับครูโรงเรียนประถมศึกษา ให้กลุ่มทดลองเป็นครูที่ได้รับการฝึกอบรมตามโครงการโภชนศึกษาในโรงเรียน และกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ได้รับการฝึกอบรมมีทัศนคติและการสอนโภชนาการเป็นไปในทางที่ถูกต้องกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้และทัศนคติทางค่านโภชนาการไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการอบรมสำหรับครูเพื่อส่งเสริมให้การจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนโดยครูเหล่านี้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กริฟฟิธ และ วิคเกอร์ (Griffith and Whicker 1981:428-432) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสังเกตปัญหาสุขภาพนักเรียนโดยครู" (Teacher Observe of Students Health Problems) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลและตั้งอยู่ในชนบท โดยใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างครูและพยาบาล เครื่องมือที่ใช้วิจัยคือ แบบสอบถามก่อนเริ่มโครงการและหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่จะมอบหน้าที่และความรับผิดชอบในการตรวจสุขภาพนักเรียนมาให้ครูเป็นผู้ดำเนินการเอง ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าเป็นการไม่สมควรที่จะให้ครูเป็นผู้ตรวจสุขภาพนักเรียน จึงทำให้ครูที่มีความสนใจในการตรวจสุขภาพนักเรียนไม่ยอมทำงานด้านนี้ด้วย

ฟอล์ค และ คิลคอยน์ (Falck and Kilcoyne 1984:239-242) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรในโรงเรียน" (A Health Promotion Program for School Personnel) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลจัดโครงการขึ้นเองได้และเพื่อให้บุคลากรทุกคนมีสุขภาพดี โดยฝึกอบรมผู้ดำเนินโครงการจำนวน 32 คน และให้ผู้ฝึกอบรมทั้ง 32 คนไปจัดโครงการส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรในโรงเรียนของตนเอง มีการประเมินผลทั้งโครงการสาธิต (ฝึกอบรม) และโครงการที่ดำเนินงานในโรงเรียน ผลคือผู้ที่เข้าอบรมมีความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมสุขภาพดีกว่าผู้ที่ไม่ได้เข้าฝึกอบรม และบุคลากรสามารถจัดดำเนินงานโครงการในโรงเรียนได้ ทั้งนี้โดยได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนเป็นอย่างดี

เดวิส เจลส์มา และ แวนวาเลย์ (Davis, Jelsma and Van Valey 1985:151-153) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความใส่ใจเรื่องสุขภาพกับการฝึกอบรมครูของครูประถมศึกษาในมิชิแกน" (Health Concerns and Teacher Training of Selected Elementary Teachers in

Michigan) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจระดับความสัมพันธ์ของสุขภาพกับการฝึกอบรมครู โดยสังเกตจากความรู้และเหตุผลในการพิจารณาคัดเลือกปัญหาสุขภาพของเด็กของครูระดับมูลฐาน ซึ่งแตกต่างกันระหว่างครูประจำชั้นกับครูพิเศษ ครูใหม่และครูเก่า ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อวัดระดับความสำคัญในปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับสุขภาพของเด็ก การแก้ปัญหาสุขภาพและทัศนคติต่อการฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมายที่นำมาศึกษา ได้แก่ ครูที่ทำการสอนระดับอนุบาลถึงเกรด 6 จำนวน 717 คน ในคาลามาซู รัฐมิชิแกน ผลการวิจัยพบว่า ครูระดับประถมศึกษามีการเตรียมตัวไม่พอสำหรับภาระหน้าที่ที่ได้รับ โดยเฉพาะครูประจำชั้น เพราะเหตุว่าไม่มีความรู้ความสามารถในปัญหาสุขภาพที่สำคัญ ๆ เช่น การบาดเจ็บที่ศีรษะ การใช้ยาผิด และการแนะนำสุขภาพ โดยครูในระดับประถมศึกษานั้นต้องได้รับการฝึกอบรมด้านสุขภาพอย่างมาก

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบปัญหาการพัฒนาสุขภาพนักเรียนของครูประจำชั้นในโรงเรียนประถมศึกษา ไม่มีผู้ทำไว้โดยตรง แต่มีส่วนที่เกี่ยวข้องอยู่บ้าง ทั้งที่รวบรวมไว้ข้างต้น ซึ่งพอสรุปได้ว่า ในการพัฒนาสุขภาพนักเรียนครูประจำชั้นมีบทบาทสำคัญมาก โดยมีส่วนในการจัดดำเนินการสุขภาพในโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน คือ การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ การบริการสุขภาพ การสอนสุขศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชน ซึ่งทางด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ สภาพปัญหาไม่ทันซักถามการบริการสุขภาพที่พบคือ นักเรียนไม่ได้รับการทางด้านตรวจวัดสายตาหรือทดสอบการได้ยิน ด้านการสอนสุขศึกษานั้นมีปัญหาหลายด้าน เช่น ครูไม่มีวุฒิทางสุขศึกษาและขาดประสบการณ์ ขาดสื่อการเรียนการสอน ขาดเอกสารและแหล่งค้นคว้าทางสุขภาพ ขาดการนิเทศติดตามผลการสอนสุขศึกษา และทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชน ปัญหาที่พบคือ ขาดการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครอง

สำหรับในต่างประเทศนั้น นักเรียนได้รับการบริการสุขภาพจากครูพยาบาลอย่างเพียงพอแล้ว ทำให้ครูประจำชั้นไม่มีปัญหาทางด้านบริการสุขภาพ แต่อย่างไรก็ตาม ครูประจำชั้นก็ควรจะมีรู้ความสามารถในเรื่องสุขภาพของนักเรียน

จากการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดทำให้ทราบว่า ไม่มีผู้ศึกษาวิจัยในเรื่องปัญหาการพัฒนาสุขภาพนักเรียนของครูประจำชั้นทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจ

ใครศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าว ซึ่งจะทำให้ทราบปัญหาการพัฒนาสุขภาพนักเรียนของครูประจำชั้น
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และครูประจำ
ชั้นในโรงเรียนเทศบาลว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการ
ปรับปรุงช่วยเหลือการปฏิบัติงานของครูประจำชั้นให้มีผลต่อการพัฒนาสุขภาพนักเรียนมีประสิทธิภาพ
ยิ่งขึ้น